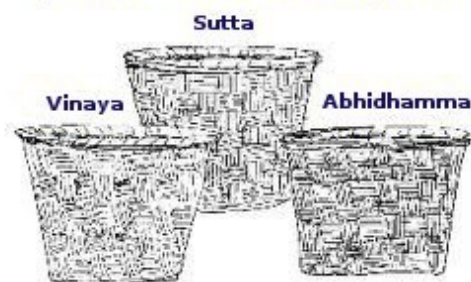

Tipitaka – de tre korgarna (en kort beskrivning)

De buddhistiska heliga skrifterna utgöres av en ofantlig mängd olika texter tillhörande olika traditioner. Närmare bestämt Theravada-, Mahayana- och den Tibetanska traditionen. Det händer att skolelever ofta frågar mig om Buddhisterna har någon Bibel. Jag brukar säga ”nej”. Om vi skulle räkna ihop alla skrifter som finns så skulle dessa texter fylla cirka 300 biblar. Så vilken skulle jag välja? Klart, jag som sysslar med Theravada skulle då säga *Tipitaka*. Men vilken bok? *Tipitakan* består av motsvarande 11 biblar...

Tipitaka - De tre korgarna

Inom den stora mängden av texter finns dock en samling som är grundläggande för flertalet buddhister och som kallas *Tipitaka* vilket betyder *De tre korgarna*. Tipitaka är främst Theravada-Buddhismens kanon. Men de andra traditionerna, som Mahayana och Vajrayana, har byggt vidare på dessa skrifter och tolkat dem på sitt sätt. Men jag anser, och många med mig, att det är *Tipitaka* som allmänt kan betecknas som den buddhistiska kanon (rättesnöre, regler).

Buddha efterlämnade inga skrifter så Buddhismen har ingen bibel i egentlig mening. Men alla årtusenden av visdom och insikter om tillvaron som upptecknats av Buddhas lärjungar är så omfattande att ett människoliv knappast räcker för att tränga in i den. Dessa buddhistiska texter är 11 gånger så långa som hela den kristna bibeln.

Historik

Före vår tideräknings början hade buddhistmunkar sammanställt de heliga skrifterna i tre korgar och gett dem auktoritet som Buddhas och hans närmaste lärjungars undervisning. Vid det första konciliumet i Rajagrha direkt efter Buddhas död, lär alla lärosatser som bevarats av munkarnas minne ha reciterats, och en urkanon utformades.

Lärjungarna *Ananda* och *Upali* och flera andra, som utantill behärskade dessa lärotal, kontrollerade och korrigerade dem genom sina muntliga recitationer, både de som gällde läran och som skulle samlas i *Sutta Pitaka* och det som gällde *Vinaya Pitaka*.

Efter flera schismer sammankallade kung *Asoka* på 200 före vår tidräkning ett nytt koncilium (den 3:e *Pataliputra*) och den första buddhistiska kanon, *Pali*-kanon kan ha fastställts då. Under mötet frågade *Asoka* ut munkarna om deras seder/regler. Han uteslöt 600 000 munkar. Dessutom förklarade han att riktningen *Vibhajyavada*, den analytiska skolan var den sanna religion som Buddha hade predikat.

Palikanon är under alla omständigheterna en tidig indisk version av *Tipitaka*. Dessa texter var skrivna på magadhi som var Buddhas modersmål och var enligt nutida Buddhistisk uppfattning identisk med *Pali*.

Den ursprungliga betydelsen av ordet pali kan betyda = ”rad”, ”linje” eller ”kanon” och så kom det att betyda, den heliga kanons språk. Denna kanon är delad i tre samlingar som kallas för *Pitakas* eller korgar, därför att de är behållare som för den gamla traditionen vidare.

Delar av denna fanns också tidigt på *sanskrit*, härav namnvarianten *Tripitaka*. Pali-kanon har översatts från Pali till engelsk och utgetts av *Pali text Society* i London. Den består av 36 band. Inom Mahayana- och den Tibetanska Buddhismen finns också andra skrifter som fått kanonisk status. Jag tänker då på Diamantsuttran, Hjärtsuttran, Lotussuttran och det finns fler.

Vinaya – pitaka

Normernas och rättesnörets korg som innehåller tre olika delar nämligen *Suttavibhanga*, *Khandhaka* och *Parivara*. Den innehåller utförliga regler för upptagande i munkorden, det är bestämmelserna för munkarnas liv, utförande av ceremonier samt regler för styrelsen av munkorden. Den första delen innehåller *patimokkha*-regler som är klostersonfundets juridiska system. Detta sätter gränser för klostersonfundet och anger straffen för överträdelse.

Den andra delen handlar i huvudsak om klostersons organisation, men även sådant som komplettera de två första delarna av Vinaya-pitaka.

Den tredje delen komplettera de två första delarna. Reglerna i *Vinaya* har inte bara en juridisk aspekt, utan de skall främja kritisk reflektion över egna handlingar. Där beskrivs även omständigheterna bakom Buddhas regler. Munkarna samlas var 14:e dag (vid fullmåne) för att recitera *patimokkha*-reglerna i en ritual kallad *uposatha*.

(*Vinaya pitaka* består av 6 band enligt Pali Text Societys utgåva)

Suttapitaka

Lärosatsernas- eller samtalens korg, där Buddhas yttranden är samlade. Ordet *sutta* kan betyda *ledtrådar* eller *lärotal*. Det kan också betyda ett kompendium (kortfattad handbok) av aforismer. Hopsatta som nyckeltankar till allehanda större ämne som skall skärskådas. De är uppdelade i fem *Nikayas* eller samlingar.

Man kan säga att *Sutta-pitaka* är i huvudsak samlingar av Buddhas tal och andra historier om Buddhas liv. Varje *sutta* börjat med orden: ”Sålunda har jag hört”, det kommer sig av att suttorna reciterades inför ett rådsmöte och när de reciterades så började personen med att säga att detta hade hörts från Buddha.

Vissa Suttor synes dock ha tillkommit av lärda munkar och nunnor som levde även efter Buddhas död.

De tidiga buddhismunkar kallas ofta *Sravakas*, det betyder de som hör/lyssnar. Dessa munkar fäste stor vikt vid just det auditiva (och även andliga hörsel-upplevelser. Man kan säga att den tidiga Buddhismen lade stor vikt vid hörseln).

(*Suttapitaka* utgör tillsammans 36 band enligt Pali Text Society utgåva)

Digha-nikaya: De långa samtalen

Den mest omtalade *Suttan* bland dessa verk är *Satipatthana Suttan*, som förutom en omfattande analys av individen även presenterar olika typer av meditation. Dessa långa samtal behandlar även Buddhas sista dagar och död. Samlingen består av 34 suttor ordnade i tre verk (band 6-8). Uppdelningen i band beror också på vilken utgåva man har (tysk, engelsk etc).

Majjhima-nikaya: De medellånga samtalen

Denna samling består av 152 *suttor* ordnade i tre verk (band 9 -11). Det sägs att 97 av dessa *suttorna* härstammar från *Sariputta* som var en av Buddhas favoritelever. I dessa samtal presenteras idéerna om det väsentliga i att se och förstå nibbana som den absoluta sanningen, *anatta*-begreppet (icke-jaget) och olika typer av meditation.

Samyutta-nikaya: De likartade samtalen

Denna samling består av 7762 *suttor* i 56 sektioner. Dessa suttor är grupperade efter innehåll, såsom den betingade orsakskedjan (*Paticcasamuppada*), de fem aggregaten (*khandas*), *anatta*-begreppet (icke-jaget). Buddhas första predikan är inkluderad i dessa samtal.

Anguttara-nikaya: De numrerade samtalen

Denna samling består av 9557 suttor ordade i elva verk (band 15 till 17). Dessa suttor är inte ordnade efter ämnesområden utan efter ett numeriskt system. Den berömda *Kalama-suttan* finns här.

Khuddaka-nikaya: De korta samtalen

Förutom dessa samlingar av suttor så omfattar även *Sutta-pitaka* ett antal texter av varierande innehåll. Till exempel *Khuddakha-nikaya* som anses ha stöd i Buddhas ord. Denna samling består av drygt 15 texter och har givits ut av Pali Text Society i 20 band. Där finns den kända *Dhammapada* som innehåller verser av huvudsakligen etisk karaktär.

Här finns även *Theragatha* och *Therigatha* som innehåller mycket vackra dikter vari det berättas om hur tidiga munkar och nunnor omvände sig till Buddhas lära och blev upplysta. Här finns *Jataka*-berättelserna om Buddhas tidigare liv, som är en samling historier om hans tidigare liv baserade på indiska legender.

Texterna till denna samling godtas inte som autentiska av alla skolorna, men många av dessa texter har en folklig karaktär och som har varit viktiga för spridandet av Buddhismen. Hela *Sutta-pitaka* (samtalens korg) har utgivits av Pali Text Society i 36 band.

Abhidhamma-pitaka

Abhidhammapitaka nämndes inte i *Vinaya-pitakas* beskrivning av det första rådsmöte i *Rajgrha*. Det är förmodligen ett tecken på att den är en senare samling. I andra texter beskrivs

hur även *Abhidhamma* reciterades på det första rådsrådet. Många buddhister godtar den som Buddhas ord, men inte alla.

Abhidhamma är uppdelad i 7 texter och 13 band enligt Pali Text Sociteys utgåva. Den behandlar teorin om den individuella varelsen, vår psykologi och etik samt olika principer om verkligheten och dess fenomen. *Abhidhamma* består av består av 40 verk (band 29 – 40).

Genom denna kunskapsteori söker *Abhidhamma* få oss att förstå den buddhistiska vägen, vilken syftar till att främja ett positivt och balanserat sinne. Med detta som bas kan vi övervinna hat, egoism och okunnighet/självbedrägeri. När detta har uppnåtts kan vi nå nibbana.

Andra texter

Flera viktiga texter i Theravada-traditionen författades kort tid efter det att *Tipitaka* hade inlemmats i kanonen. Dessa texter åtnjuter ofta en stor auktoritet och popularitet.

Den mest kända är den är *Milinda-panha*, (Milindas frågor) som i Burma har tagits med i *Khuddaka-nikaya*. Det är en buddhistisk text som är från cirka 100 f.kr. Den ingår i den burmesiska upplagan av *palikanon* men finns inte i den thailändska eller srilankesiska versionen.

Boken behandlar en dialog där den indo-grekiska kung Milinda av Baktrien, som regerade där cirka 200 f. Kr, ställer frågor om Buddhismen till den vise munken Nagasena.

Visuddhimagga (vägen till rening/renhet) är en annan bok skriven av *Buddhaghosa* som levde på 400-talet efter kr. Hans bok och tänkande har haft en mycket stor betydelse och inflytande på Theravada-Buddhismen. *Buddhaghosa* avfärdade idén om en personlig och odödlig själ och betonade det centrala i att hålla sig till de fyra ädla sanningarna.

En annan viktig punkt för *Buddhaghosa* var att betona skillnaden mellan nibbana i sig och vägen till *nibbana*. Han menade att man kan beskriva vägen men inte själva destinationen. *Nibbana* i sig själv kan man inte säga någonting om.

Källor

Lisbeth Larsson – Buddhismen Nu. Nr 4:a 2005.

Britt-Marie Bergman – Resa i Thailand.

Tipitaka – kopierat från ett skolhäfte.

De tre korgarna (en kort beskrivning) som jag skrev våren 2004 men som jag har uppdaterat och skrivit om vissa delar i texten den 6/10.2011.

Knut A. Jacobsen – Buddhismen.

Länkar som jag har använt:

www.wikipedia.org

www.palitext.com

Dietmar Dh. Kröhnert,

Malmö 6/10-2011.